

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Національного університету

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Прохоренко Аліни Марленівни на тему «Концепт інноваційних політичних технологій та особливості впровадження їх в Україні», поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 "Політологія", затвердженій Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» протоколом № 2 від 24 жовтня 2017 року.

ВИТЯГ

з протоколу № 1 засідання фахового семінару кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія» від 11 жовтня 2021 року.

Присутні:

доктор історичних наук, професор, завідувача кафедрою політичних теорій Кормич Л. І, доктор політичних наук, професор Вітман К.М., доктор політичних наук, професор Яковлев Д.В., доктор політичних наук, професор Мамонтова Е.В., доктор політичних наук Кольцов В. М., кандидат політичних наук, доцент Пехник А.В, кандидат історичних наук, доцент Сушко, А. І., кандидат політичних наук, доцент Краснопольська Т. М., кандидат політичних наук, доцент Милосердна І.М., кандидат політичних наук, доцент Козьмініх А.В., кандидат політичних наук, доцент Завгородня Ю.В., асп. Прохоренко А. М.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Прохоренко Аліни Марленівни на тему: «Концепт інноваційних політичних технологій та особливості впровадження їх в Україні»

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 – політологія, в галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Тема дисертації є актуальною та затребуваною на національному, регіональному та місцевому рівнях, як в теоретичній так і в практичній площині.

Актуальність дослідження інноваційних політичних технологій полягає в амбівалентному характері інновацій, які, ефективно вирішуючи важливі завдання, неминуче породжують і нові виклики. Замінюючи вже вичерпану технологію, в процесі інновації запускаються соціально-політичні зміни, які не лише забезпечують здобутки, але і призводять до появи нових політичних загроз і протиріч. Разом з тим, зміни мають еволюційну природу, а тому їх неможливо стримати або нівелювати. У разі спроби жорсткого контролю за інноваційною політикою з боку бюрократичних структур назріває соціальне невдоволення, що породжує конфлікт суспільства і держави. Тож завдання інноваційних політичних технологій - сприяти зниженню рівня конфліктів, робити діяльність більш ефективною. При цьому креативна меншість - творець інноваційних ідей, завжди зацікавлена в їх широкому застосуванні і презентації, що дає можливість інноваційним політичним технологіям швидше поширюватися. Тож аналіз обраної теми теоретично і практично значущий. Тему затверджено Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія», протокол № 2 від 24 жовтня 2017 року.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є визначення особливостей впровадження інноваційних політичних технологій в Україні, комплексний аналіз та оцінка їх розвиваючого потенціалу для національної політики, а також обґрунтування необхідності застосування інноваційних технологій в різних сферах політичного буття суспільства.

Об'єкт дослідження - інноваційні політичні технології як явище сучасної політичної реальності.

Предмет дослідження — специфіка, моделі та форми інноваційних технологій політичної практики сучасної України.

Дисертація побудована на вирішенні задач концептуалізації сутності інноваційних політичних технологій та специфіки їх практичного використання.

Уточнено і дано поглиблене тлумачення таких термінів: «політичні технології», «політичні інновації», «модель інноваційного політичного розвитку», «інноваційний інститут».

Виявлено, що політичні технології на стадії постмодернізму спираються на великі масові акції, підготовка та реалізація яких багато в чому переносяться в мережу Інтернет. Відповідно, технології маніпулювання свідомістю на ірраціональних і емоційних засадах залишаються дієвими, та розвинуте громадянське суспільство і демократичні інститути в значній мірі раціоналізують цей процес, полегшують впровадження нових політтехнологій, не виключаючи існування серйозних проблем як: інертність мислення управлінців, ресурсний дефіцит, множинність різнорідних викликів, загрози національній безпеці, масштабні маніпуляції у виборчих кампаніях тощо.

За допомогою порівняльного аналізу було переконливо продемонстровано, що інноваційні технології (великі бази даних, інтернет-речі, терабайтний Інтернет та ін.) надають безпрецедентні комунікативні та управлінські можливості, але вони не повинні сприйматися як панацея щодо зростання політичної активності. Як показує дослідження, характеристики

соціуму, особливості його організації та культури нерідко виявляються вирішальним фактором, що визначає результат застосування тих чи інших технологій. Це демонструє одну найважливішу якість, яка об'єднує всі новітні технології - інтерактивність комунікаційної взаємодії. Багато в чому це стало можливим завдяки мережі інтернет, соціальна взаємодія в якій визначається такими особливостями як: молодий вік (до 45 років) переважної більшості активної аудиторії; превалювання міського населення; значна неготовність фахівців адміністративного апарату до нововведень; недостатність законодавчої бази щодо регулювання мережі; недостатність уваги державних інституцій до мережевої взаємодії.

В Інтернеті як сформованому політичному інституті традиційна структура подачі інформації видозмінюється. Оскільки інформатизація і демократизація української держави є актуальним політичним завданням, простір інтернет-комунікацій стає ареною для вироблення консолідованої політичної позиції влади і суспільства. Комунікаційні особливості Інтернету дозволяють здійснювати легітимний політичний дискурс суспільства з владою.

Мережа інтернет дозволяє широко використовувати потенціал громадянської самоорганізації, через накопичення віртуального соціального капіталу. На даному етапі розвитку можна виділити кілька параметрів віртуального соціального капіталу: згуртованість групи, потреба у взаємодопомозі, відновлюваність контактів, тенденція перенесення віртуальних контактів в реальне суспільне життя.

Розглядаючи проблеми і досягнення інноваційних політичних технологій в сучасній Україні можна виділити три основні сфери: електронну демократію, нову модель взаємовідносин між державою і громадянським суспільством, вплив блогосфери на політичне життя.

Використання «електронної демократії» і електронного голосування як інноваційної політичної технології не тільки підвищує лояльність громадян до такої прозорої системи, але і дозволяє реалізовувати громадянські

ініціативи для зміцнення політичного впливу. Більш того, електронна демократія залучає громадян до прийняття політичних рішень, зміцнює вертикальну комунікацію, дозволяє пробиватися ініціативі «знизу». Звичайно, це може призводити до маніпулювання свідомістю або прийняття і реалізації ініціатив, які не потребують великих ресурсів, задля підвищення рівня довіри до себе, але компенсатором виступає широта та прозорість участі.

Традиційні ресурси взаємодії громадянського суспільства і держави в умовах переходу до інформаційного суспільства не завжди підтверджують свою ефективність. За останні десятиліття ідея громадянського суспільства зазнала якісних змін, розширюючи і доповнюючи ідеї демократії, заснованої на політичній конкуренції соціальних інтересів, партнерстві соціальних груп, обмеженні держави встановленими правовими нормами та індивідуальною свободою і правами людини.

Одним з потужних засобів розбудови громадянського суспільства стала блогосфера, яка не тільки дає можливість вільно, без політичної підтримки висловлюватися на гострі теми, а й дозволяє консолідуватися людям зі схожою політичною позицією навколо блогера, який виступає лідером думок. І так як українське суспільство є дуже політизованим, то політичні блоги в Інтернеті не тільки сприяють консолідації, а й дозволяють їх авторам ставати реальними політичними акторами, що продемонстровано в дослідженні на численних прикладах.

Наукова новизна дослідження:

Вперше:

Визначений особливий вимір політичного життя, що можна називати «мережевою політикою», яка в цілому являє собою новий спосіб політичної комунікації, забезпечує можливість отримувати найбільшу зацікавленість у широких електоральних мас та дозволяє максимально оперативно зв'язуватися з інститутами громадянського суспільства, відповідати на їхні запити і відстежувати динаміку зміни громадської думки. Разом з тим, в

рамках політичної Інтернет-комунікації можна проводити інформаційні атаки, чинити політичний вплив і маніпулювати громадською думкою, тож подвійний характер впливу треба враховувати. Адже інтернет-комунікація виступає специфічним регулятором процесу прийняття політичних рішень, що є одним із засобів переходу до демократії прямої дії;

Запропоновані варіанти протидії негативним, з позицій політичного впливу, факторам застосування інноваційних політичних технологій як: загрози і ризики кібертероризму, зниження цінності політичної інформації за рахунок «політичного спаму» і недобросовісних політичних кампаній тощо;

Сформульовані теоретичні рекомендації щодо створення результативних форм здійснення політичного процесу українськими політиками і політичними елітами за допомогою мережі Інтернет;

Систематизовані фактори впливу інноваційних технологій в рамках інтернет-комунікацій на сучасну політичну активність і розвиток інформаційного суспільства. Доведено, що інноваційні технології забезпечують прямий вплив не тільки на політичне життя суспільства в цілому, але і на конкретні процеси управління державою, формування виборчих та партійних систем тощо.

Уточнено та вдосконалено:

Визначення основних властивостей і тенденцій розвитку політичної інтернет-комунікації, механізму впливу цих комунікацій на дії політичних акторів;

Продемонстровані нові форми застосування інформаційних і комунікаційних технологій на базі мережі Інтернет для розширення демократичності політичних процесів, серед яких: електронне голосування, інтернет-петиції, нові форми опитувань громадської думки;

Окреслені можливості і перспективи розширення впливу політичної інтернет-комунікації на базі різноманітних теоретичних досліджень і аналізу практичних експериментів, які проводилися в різних державах з початку нового тисячоліття;

Уточнені термінологічні розуміння ряду дефініцій, серед яких: «інноваційні політичні технології», «інтернет-політика», «кібертероризм» та інші.

Дістало подальшого розвитку:

Узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду впровадження інноваційних політичних технологій, які спираються на функціонування мережі Інтернет;

Порівняння політичної інтернет-комунікації за ступенем впливу з традиційними ЗМІ та визначення ряду значних переваг нового формату політичної комунікації;

Характеристика механізмів, за допомогою яких політичні інтернет-комунікації включаються в процес боротьби політичних еліт за електоральний вибір, за доступ до високих державних посад;

Аналіз конкретних прикладів впровадження інтернет-комунікацій в сучасну українську політику і оцінка їх ефективності.

Теоретичне значення результатів дослідження ґрунтується на аргументації, що поява і впровадження інноваційних політичних технологій безпосередньо обумовлені формуванням політичних Інтернет-спільнот, що виводить державу на якісно новий рівень демократичного розвитку і формує умови для створення інноваційної системи, базисом якої буде вільна комунікація. Теоретичний фундамент створено завдяки коректному застосуванню комплексу загальнонаукових і спеціальних методів. Міждисциплінарна природа предмета дисертаційного дослідження потребувала використання структурно-функціонального і конкретно-історичного підходів, порівняльного і системного аналізу. Порівняння інноваційних моделей різних держав потребувало залучення компаративістського методу, зокрема представленого дослідженнями Дж. С. Мілля, Д. Пелассі, ін., для аналізу специфіки формування і втілення інноваційних проектів в різних державах. Важливим науковим підходом до дослідження політичних технологій є неоінституціоналізм, що характеризує

соціальні процеси через формальні та неформальні правила і обмеження, які регулюють політичну діяльність. Для аналізу взаємодії таких інститутів як: влада, бізнес, наука, застосовувалась теорія міжсекторної взаємодії. Історичний метод дозволив відстежити в ретроспективі передумови залучення інноваційних проектів в політиці. Системно-аналітичний метод дозволив вивчити взаємозв'язок і взаємовплив елементів інноваційної політики. Були також використані і спеціальні методи: експертні оцінки, контент аналіз засобів масової інформації, соціологічний аналіз політичних процесів.

Практичне значення результатів дослідження. Положення та висновки дисертації можуть бути використані: у науково-дослідній сфері як підґрунтя для подальших наукових досліджень інноваційної політики та інноваційних політичних технологій. Теоретичні положення, які відображають особливості функціонування інтернет спільнот, мають враховуватися в практичній діяльності суб'єктів політики. Вони також мають знайти своє відображення в освітніх стандартах підготовки кадрів. Висновки та рекомендації можуть бути впроваджені у навчально-методичному процесі при розробці та викладанні навчальних курсів «Інноваційні політичні технології», «Електронне урядування», «Діджиталізація сучасного політичного процесу», «Інтерація держави та громадянського суспільства» та ін.

Положення та пропозиції, сформульовані в роботі, сприятимуть вдосконаленню нормотворчої діяльності щодо регулювання функціонування мережевих комунікацій.

Дисертація виконана самостійно, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, одержані здобувачем особисто, які мають вагоме значення для політичної науки і практики. Висновки і результати є достовірними та об'єктивними. Дослідження відповідає усім вимогам рівня наукової кваліфікації доктора філософії, на який претендує здобувачка.

Апробація результатів відбулась в ході обговорень на засіданнях кафедри і на фаховому науковому семінарі кафедри політичних теорій НУ «ОЮА» та в процесі виступів на 12-ти всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях.

Публікації. Зміст основних положень дисертаційного дослідження та його результати достатньо повно представлені у 6-ох статтях, підготовлених авторкою одноосібно, опублікованих у наукових фахових виданнях України і в зарубіжних наукових виданнях. Також вийшли друком матеріали виступів на 12 міжнародних науково-практичних конференціях, що мають апробаційний характер. Публікації відповідають вимогам п. 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 року.

Публікації у фахових виданнях України та зарубіжних фахових виданнях:

1. Вайєр А.М. (2017). Переваги та недоліки голосування в інтернеті. Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць. Вип. 60. С. 262-272.
2. Вайєр А.М. (2018). Напрями сучасних наукових досліджень політичних технологій. Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць. Вип. 61. С. 84-94.
3. Вайєр А.М. (2019). Місце політичних рішень в процесі розвитку сучасної України. Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць. Вип. 63. С.194 – 205.
4. Вайєр А.М. (2019). Інтерактивні форми політичної комунікації. Актуальні проблеми політики: збірник наукових праць. Вип. 64. С. 134-144.
5. Прохоренко А.М. (2020). Впровадження інноваційних політичних технологій у функціонування інститутів державної влади в контексті концепції соціальної модернізації. Держава і право: збірник наукових праць (юридичні та політичні науки). № 88. С. 315-323.

6. Вайєр А.М. (2018). Технологія створення політичного іміджу. *Evropský politický a právní diskurz*. Vol. 5, Issue 1. S. 176-180.

опубліковані праці апробаційного характеру:

Опубліковані праці апробаційного характеру:

7. Вайєр А.М. Інтерактивні форми Інтернет комунікації як сучасний інструмент діяльності адвоката. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє» 10 листопада 2017 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». С. 544-546.
8. Вайєр А.М. Специфіка політичної інформації в мережі Інтернет. Всеукраїнська наукова конференція студентів та аспірантів «Верховенство права очима правників-початківців» 18 листопада 2017 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2017, С. 580-582 .
9. Вайєр А.М. Процес інноваційного розвитку політичних технологій відповідно до підходу Й.Шумпетера. Міжнародна науково-практична конференція «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції» 18 травня 2018 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2018,Т.1. С. 246-248.
10. Вайєр А.М. Генезис та трансформація політичних технологій. Матеріали всеукраїнської звітної науково-практичної конференції «Грані прав : ХХІ століття» 19 травня 2018 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2018,том 2, С. 470-472.
11. Вайєр А.М. Соціальні мережі як інструмент політичного маніпулювання. Міжнародна науково-практична конференція «Правове життя сучасної України». Травень 2019 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2019, С. 234-236.
12. Вайєр А.М. Політичний маркетинг як технологія впливу на суспільство. Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток суспільних наук: європейські практики та національні перспективи». 27-28

грудня 2019 р., м. Львів. Львів: ГО «Львівська фундація суспільних наук». 2019. С.90-92.

13. Вайєр А.М. Застосування виборчих технологій в Україні. Соціально-політичні проблеми сучасності : тези доповідей V Всеукр. наук. конф. студентів і молодих учених. (м.Дніпро, 20 березня 2020 р.). Дніпро: ТОВ «Роял Принт». 2020. С. 39-40.

14. Вайєр А.М. Інтернет-комунікація як форма самоорганізації інформаційного суспільства. Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 15 травня 2020 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2020. Т. 1. С. 243-244.

15. Прохоренко А.М. Технологія створення політичного іміджу. Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції «Місце суспільних наук у системі сучасного гуманітарного знання ХХІ століття» (м. Київ, 18-19 грудня 2020 р.). Київ: ГО «Київська наукова суспільнознавча організація». 2020. С.80-82.

16. Прохоренко А.М. Вплив інтерактивної політичної комунікації на формування політичної свідомості суспільства. The 10th International scientific and practical conference “Actual trends of modern scientific research” (May 9-11, 2021) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2021. P. 320-323.

17. Прохоренко А.М., Савон К.В. Вплив діджиталізації та політичної комунікації на сприйняття України міжнародними партнерами в епоху пандемії. «Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру» (з нагоди 30-ти річчя проголошення незалежності України та 25-ти річчя прийняття Конституції України): матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 21 травня 2021 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2021. С.205-208.

18. Кормич Л.І., Прохоренко А.М. Інноваційні механізми взаємодії держави та громадянського суспільства. The 10th International scientific and practical conference “Fundamental and applied research in the modern world” (June 9-11, 2021). Boston, USA. 2021. P. 474-478.

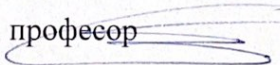
Характеристика особистості автора.

Прохоренко А.М. у 2017 році здобула ступінь магістра права в Національному університеті «Одеська юридична академія» та у 2021 році успішно завершила навчання в аспірантурі НУ «ОЮА» за спеціальністю 052 – «Політологія». Протягом навчання в аспірантурі здобувачка демонструвала відповідальне ставлення до виконання програм та планів навчання, своєчасно представляла результати роботи, що характеризує її як підготовленого науковця. Здобула досвід практичної викладацької діяльності зі спеціальності в якості асистента протягом 2020-2021 років.

Оцінка мови та стилю дослідження. Дисертація написана сучасною науковою мовою, вміло використані спеціальні дефініції. Робота характеризується єдністю змісту, а стиль викладення сприяє доступності розуміння та сприйняття матеріалу.

Дисертація А.М. Прохоренко «Концепт інноваційних політичних технологій та особливості впровадження їх в Україні» відповідає вимогам п.10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06 березня 2019 р. № 167 та спеціальності 052 – «Політологія» і може бути рекомендована до захисту в спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

доктор політичних наук, професор Яковлев Д.В.

Рецензент:

кандидат політичних наук, доцент Завгородня Ю.В.